

ОНКОГЕНДЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ІСІКТЕНУ ПРОЦЕСІНДЕГІ РӨЛІ ТУРАЛЫ ҚАЗІРГІ КӨЗҚАРАС

Қабылдаған: 00000

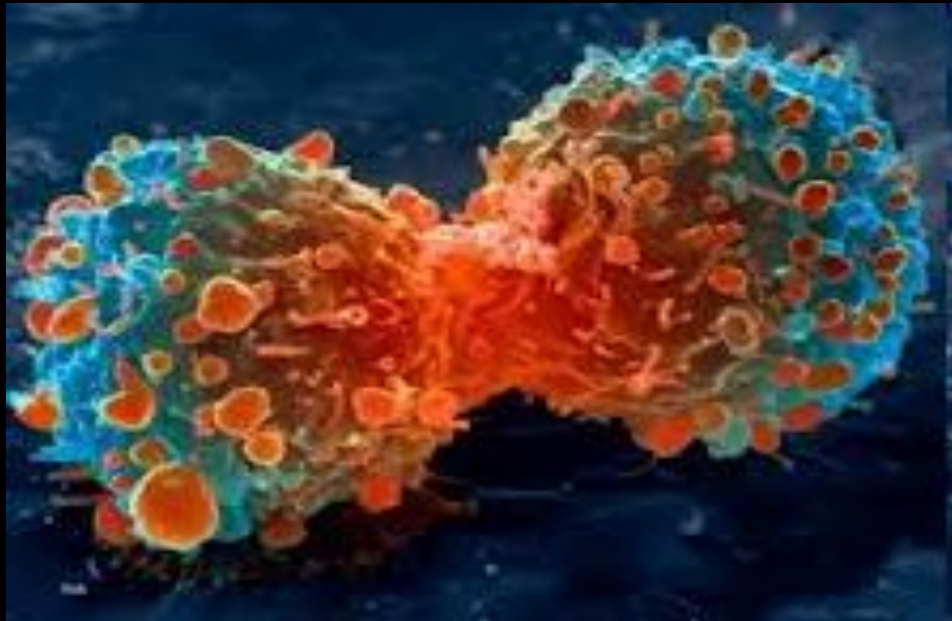
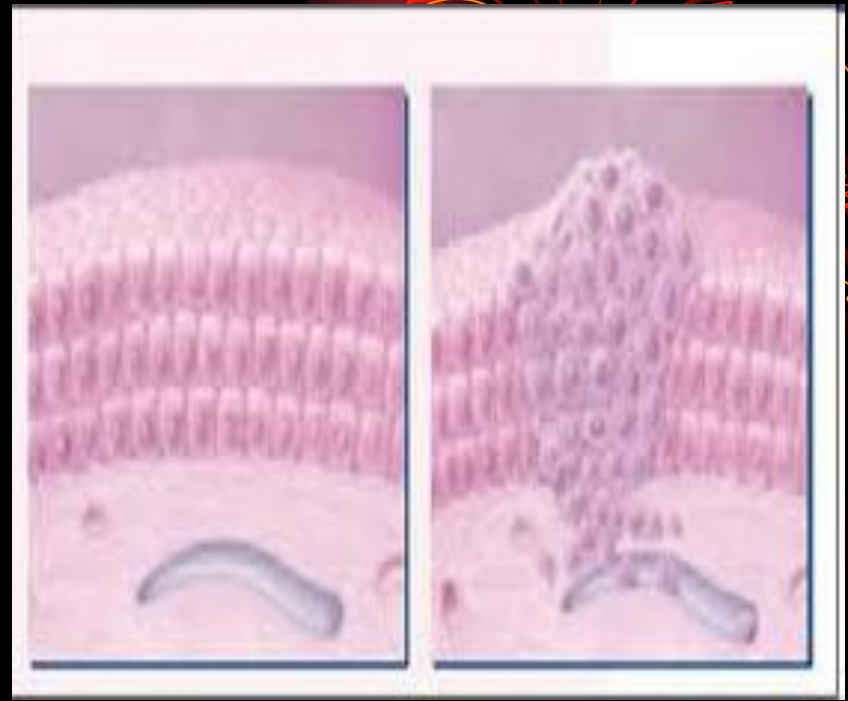
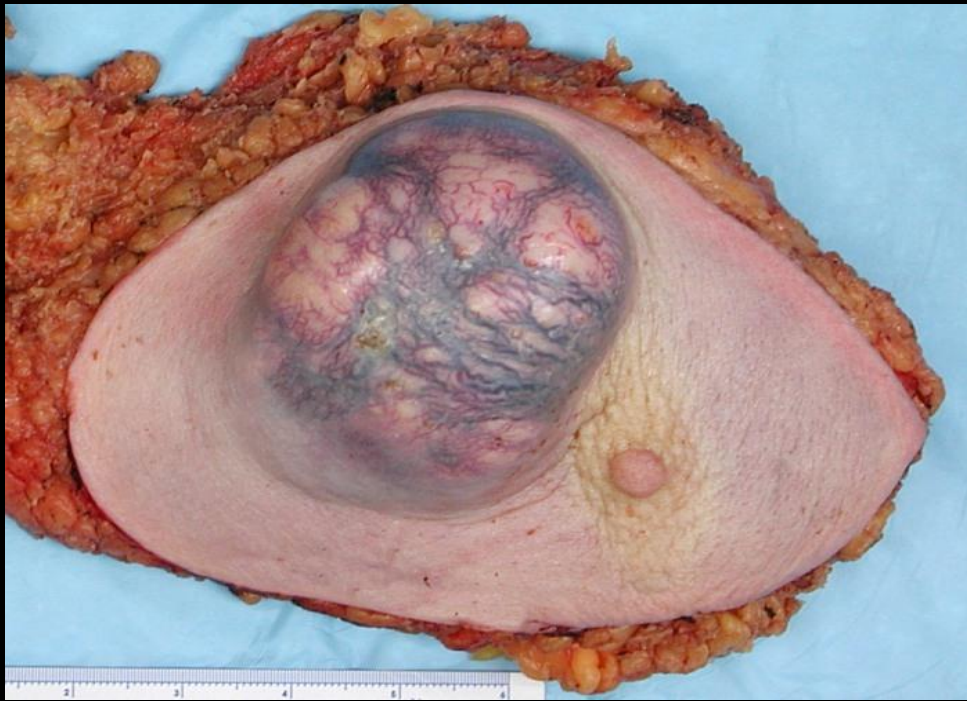
Орындаған: 00000

Тобы: 00000

Онкология

- Онкология (грек. oncos – өскін, ісік және logos – ілім)

медицина ғылымының ісік ауруларының пайда болу себептерін, даму жолдарын, клиникалық белгілерін анықтап, емдеу, олардан сақтану жолдарын зерттейтін саласы

ДАМУ ТАРИХЫ

- Онкология негізін салғандар - француз ғалымы *А.Боррель 1903*, америкалық *Ф.Роус 1911*
- химиялық онкология - жапон ғалымдары *К.Ямагива, К.Итикава 1915*
- радиациялық онкология - француз ғалымы *А.Лакассань 1932*

Онкология саласына үлес қосқан Қазақ ғалымдары

- Онкология және радиология ғылыми-зерттеу институтында, Алматы дәрігерлер білімін жетілдіру институтының, Қазақ ұлттық медицина университетінің, Астана, Қарағанды, Семей, Ақтөбе медицина академияларының арнайы кафедраларында зерттеулер жүргізіледі.
- Қазақстанда Онкологияның дамуына С. Нұғыманов, С.Балмұханов, Ж.Әбдірахманов, О. Смахтина, Н.Колочева, М.Қайрақбаев, Н. Әжіғалиев, т.б. ғалымдар үлкен үлес қосты.

□ **Ісік, тін өсіндісі, бластома (tumoz)** – өзінің қа-лыпты пішіні мен қызметін жойған, организмнің түрі өзгерген клеткаларынан құралған тіндердің патологиялық жайылып өсуі. Көпшілік жағдайда ісік кәрі адамдарда пайда болатыны белгілі. Себебі адамның жасы ұлғайған сайын, оның иммундық жүйесінің жұмысы төмендеп, қауіпті ауруларға қарсы тұра алмайды

ісік аурулары өзінің өсу жолында екі сатыдан өтеді

- Біріншісінде, канцерогендік заттардың әсерінен таза клетка ісік клеткасына ауыса бастайды, бірақ ол белсенділік көрсетпей тыныш жатады.
- Екіншісінде, нағыз ісік түйіні пайда болып, ол өніп-өсе бастайды.

Бұл екі сатының әрқайсысы организммен екі жақты қарым-қатынаста болады. Организмнің күш қабілеті, ісікке деген төзімділігі өте жоғары болса, онда бірінші саты ұзаққа созылып, екіншісінің болмауы да мүмкін. Кейде екінші саты біріншіге көшіп, кері процесс жүруі, сондай-ақ канцерогендер тікелей иммунитетке зиянды әсерін тигізіп, Ісік ауруына әкелуі мүмкін.

Ісік туғызушы вирустар

- **Ісік туғызушы вирустар, онкогенді вирустар (грек. onkos – масса, ісік, генпао – туғызушы және вирус) – қалыпты эукариот клеткаларын ісік клеткаларына өзгерте алатын қабілеті бар вирустардың бір тобы.**
- **Вирустардың қатерлі ісік тудыра алатын қасиеті бар екенін алғаш рет ғыл. тұрғыда француз ғалымы А.Боррель (1867 – 1936), Ф. Раус, Р.Шоуп , Дж. Битнер зерттеген .**
- **Қазіргі кезде табиғатта 600-ден астам ауру тудыратын вирустар анықталған.**

ASIMETRÍA

IRREGULARIDAD
EN LOS BORDES

COLOR

DIAMETRO
DE 6 mm

□ Вирустың өніп-өсуі клеткаға байланысты. Ол төзімді, иммунитеті жоғары болса, өзінің денесіне вирусты кіргізбейді. Егер клетка ісік вирусына сезімтал келіп, төзімсіз болса, онда вирус белсенділік көрсете бастайды. Вирус өз денесінен нуклеин қышқылын босатып шығарады да, ол әуелі цитоплазмаға, одан кейін ядроға енеді. Сол жерде қолайлы жағдай туса, өніп-өсіп, клетканың тіршілік ету қабілетін жояды.

КАНЦЕРОГЕНДІК ЗАТТАР

○ *Канцерогендер (латынша cancer – қатерлі ісік және грекше genes – тудырушы) – организмде қатерлі ісік ауруларын және әртүрлі қатерлі және қатерсіз ісіктерді туғызушы химиялық қосылыстар.*

○ *Канцерогендік заттар туралы алғашқы түсінік XVIII ғасырда Англияда пайда болған. Сол кезде Англияда жылу жүйелері үшін тас көмір пайдаланған. Ағылшын дәрігері **Г.Потт** ластанған үй пештерінің мұржаларын тазалайтын адамдардың денесінде тас көмір шайырының қалдықтары қалатынын байқаған (1775).*

- Қазіргі кезде 1000-нан аса канцерогендік хим. заттар белгілі.
- Табиғатта жиі кездесетін канцерогендік заттар түрлері: 1, 7, 12-диметилбензантрацен; 3,4-бензпирен; 20-метилхолантрен, т.б.; бояуға пайдаланатын химиялық канцерогендік заттар 2-нафтил-амин, 2-амино-флуорен, 4-аминодифенил, т. б.; аминды топтары бар алифат циклды нитроазоқосылыстары (диметил-нитрозамин, диэтилнитрозоамин, И-метил-, И-нитро-, И-нитрозогуанидин, т.б.);

Өзгертілген генетикалық аппарат организмнің жүйелі түрде реттеп отыратын тойтарыс күштеріне бағынбайды, клеткалар дамылсыз бөлініп, өніп-өсе беретін патологиялық қасиетке (яғни ісік клеткасына) ие болады.

НАЗАРЫҢЫЗ

А РАХМЕТІҢ

